

Kainuun liitto

Kainuun TOPSU:n arviointi

9.12.2019

MYR

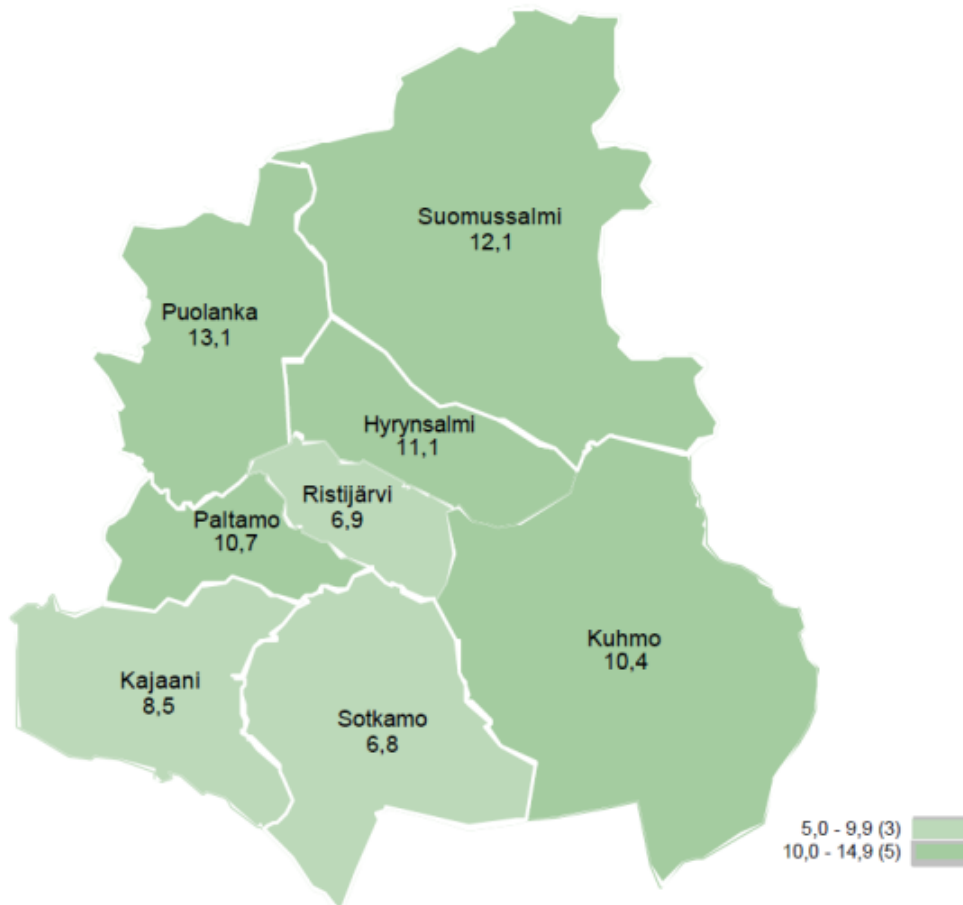
**Jouni Ponnikas,
Kainuun liitto**

TL 1.1 Osaavan työvoiman saannin varmistaminen

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, Työnvälitystilasto

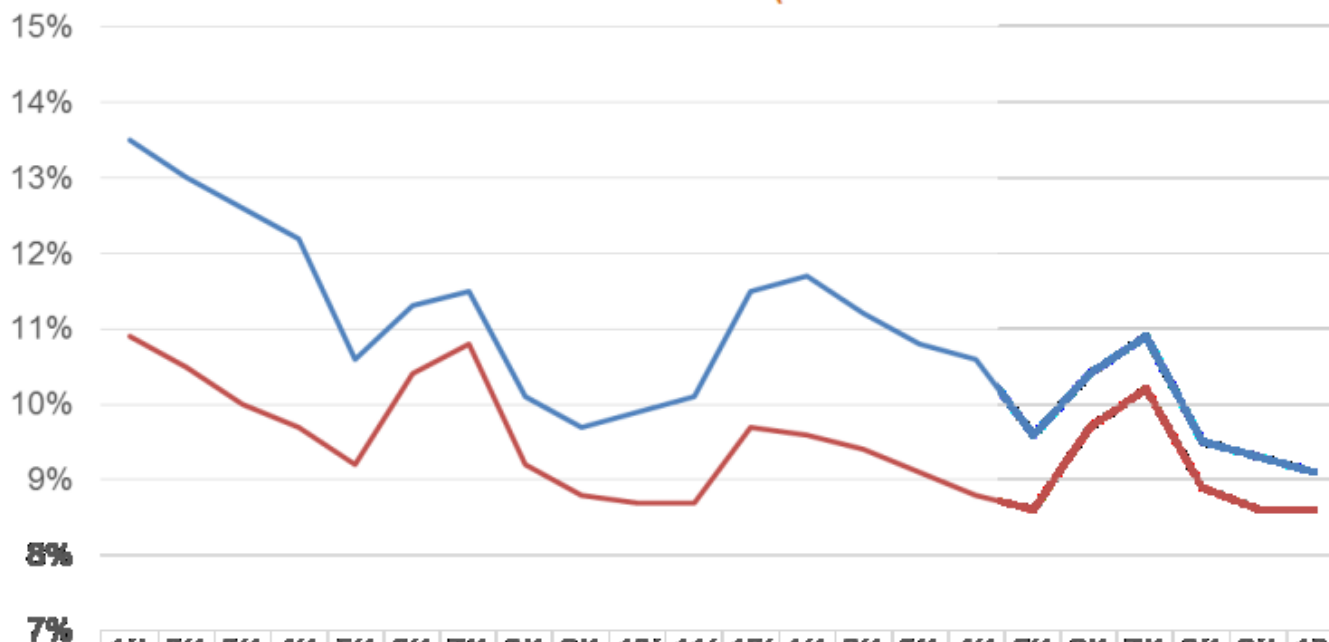
Lokakuun lopussa 2019:

- 2922 työtöntä (9,1 % työvoimasta)
- Työttömien määrä väheni vuoden takaisesta 10 %.
- Työttömyys laskenut 51 kk
- Lokakuun aikana ilmoitettiin 599 uutta avointa työpaikkaa

=> REKRYTOINTIONGELMAT

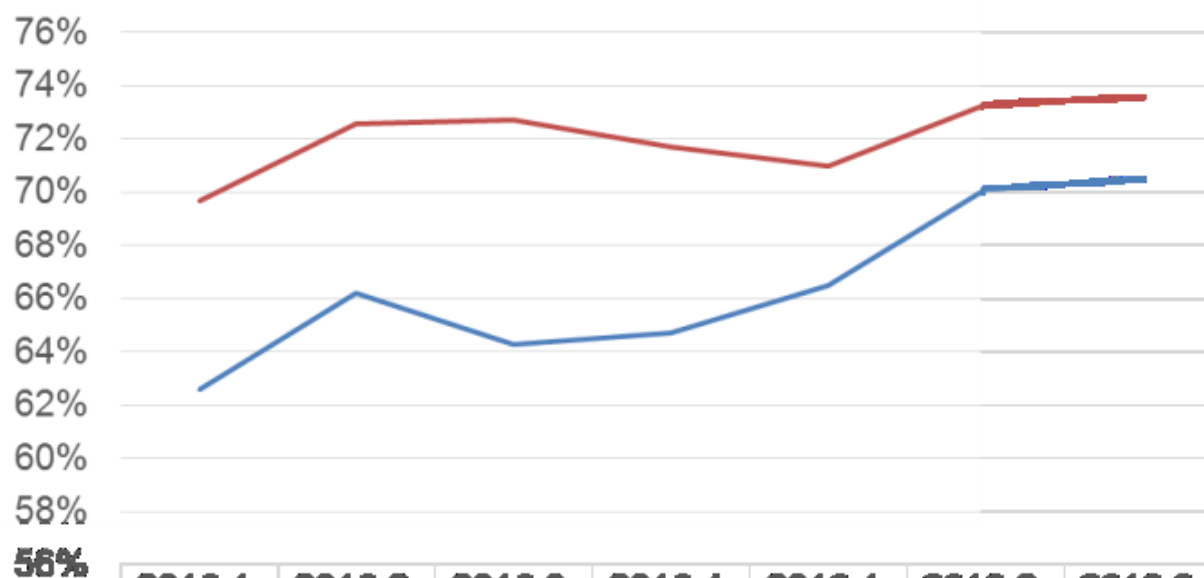
Kainuun ja koko maan työttömyysaste 2018 tammikuu - 2019 lokakuu (Lähde: Kainuun ELY)

	1/18	2/18	3/18	4/18	5/18	6/18	7/18	8/18	9/18	10/18	11/18	12/18	1/19	2/19	3/19	4/19	5/19	6/19	7/19	8/19	9/19	10/19
Kainuu	13,5	13,0	12,5	12,2	10,6	11,3	11,5	10,1	9,7	9,9	10,1	11,5	11,7	11,2	10,8	10,6	9,6	10,4	10,9	9,5	9,3	9,1
Koko maa	10,9	10,5	10,0	9,7	9,2	10,4	10,8	9,2	8,8	8,7	8,7	9,7	9,6	9,4	9,1	8,8	8,6	9,7	10,2	8,9	8,6	8,6

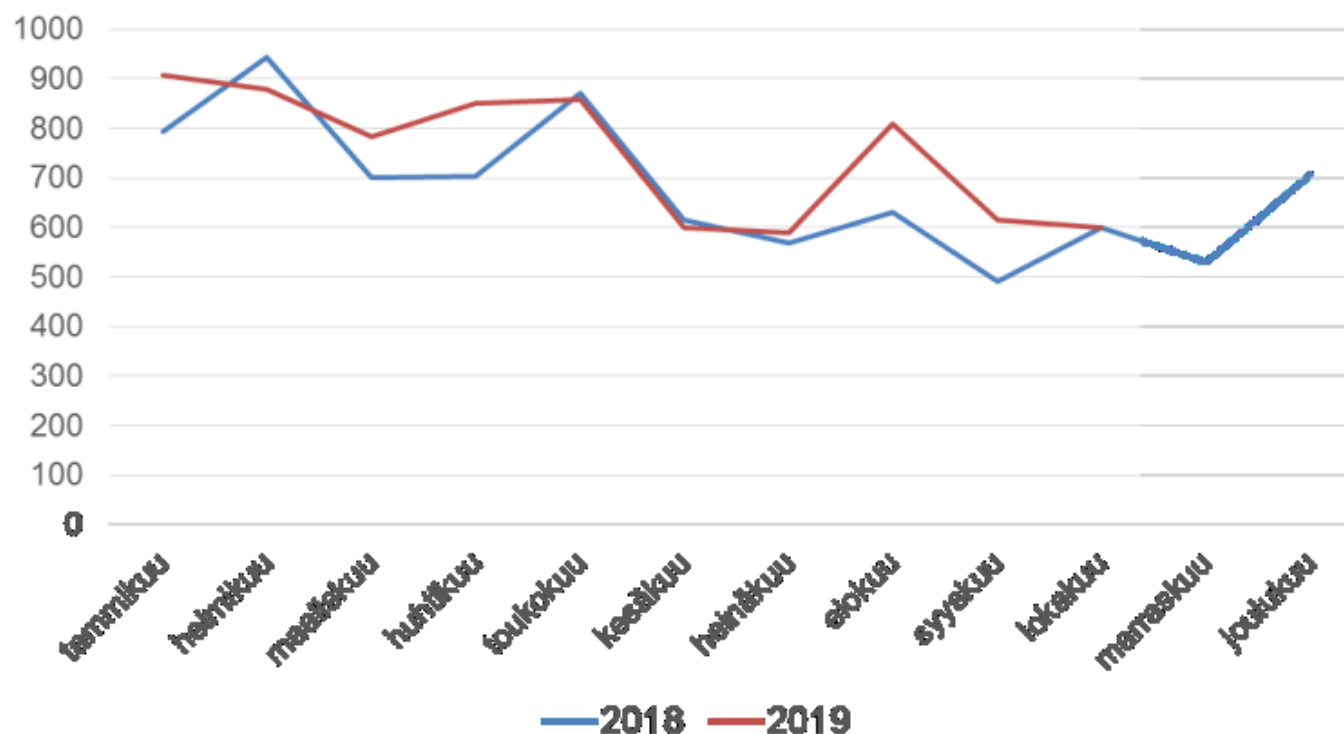
Kainuun ja koko maan työllisyysaste 2018 - 2019 III neljännes (Lähde: Kainuun ELY)

	2018 1. nelj.	2018 2. nelj.	2018 3. nelj.	2018 4. nelj.	2019 1. nelj.	2019 2. nelj.	2019 3. nelj.
— Kainuu	62,6 %	66,2 %	64,3 %	64,7 %	66,5 %	70,1 %	70,5 %
— Koko maa	69,7 %	72,6 %	72,7 %	71,7 %	71,0 %	73,3 %	73,6 %

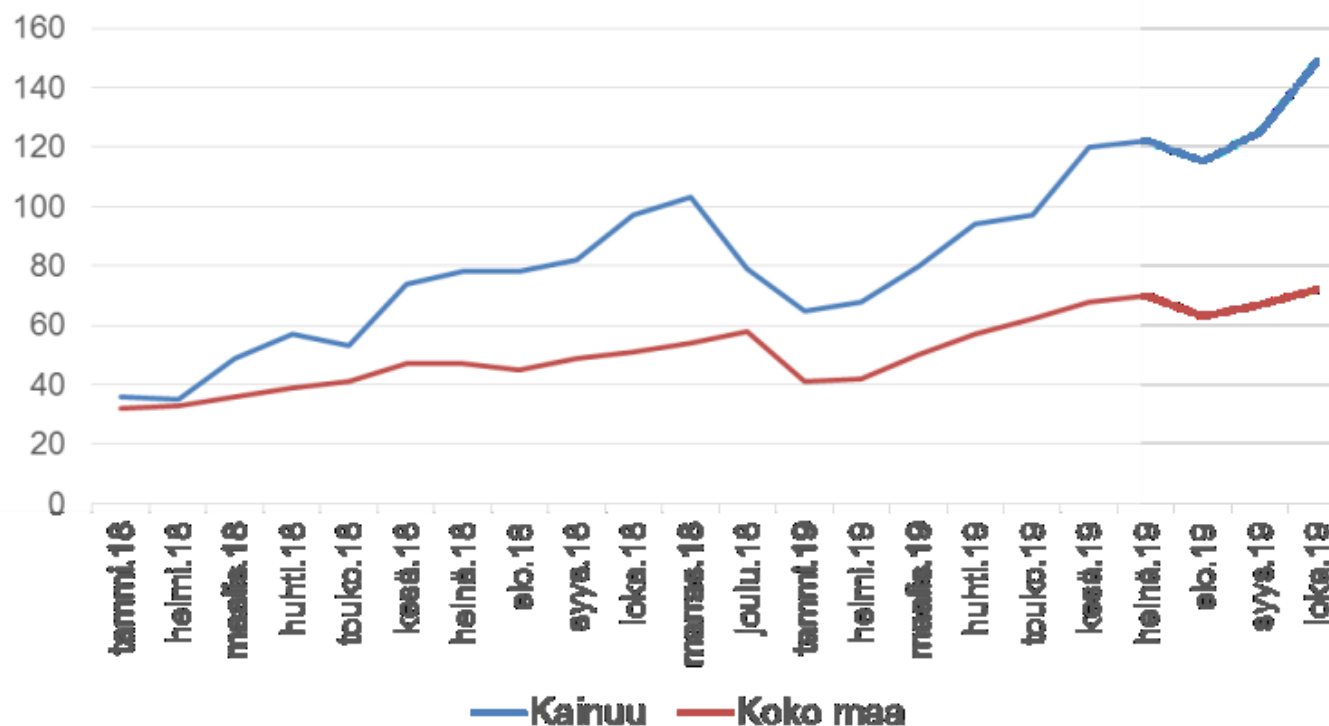

Kainuun uudet avoimet työpaikat 2018 tammikuu – 2019 lokakuu (Lähde: Kainuun ELY)

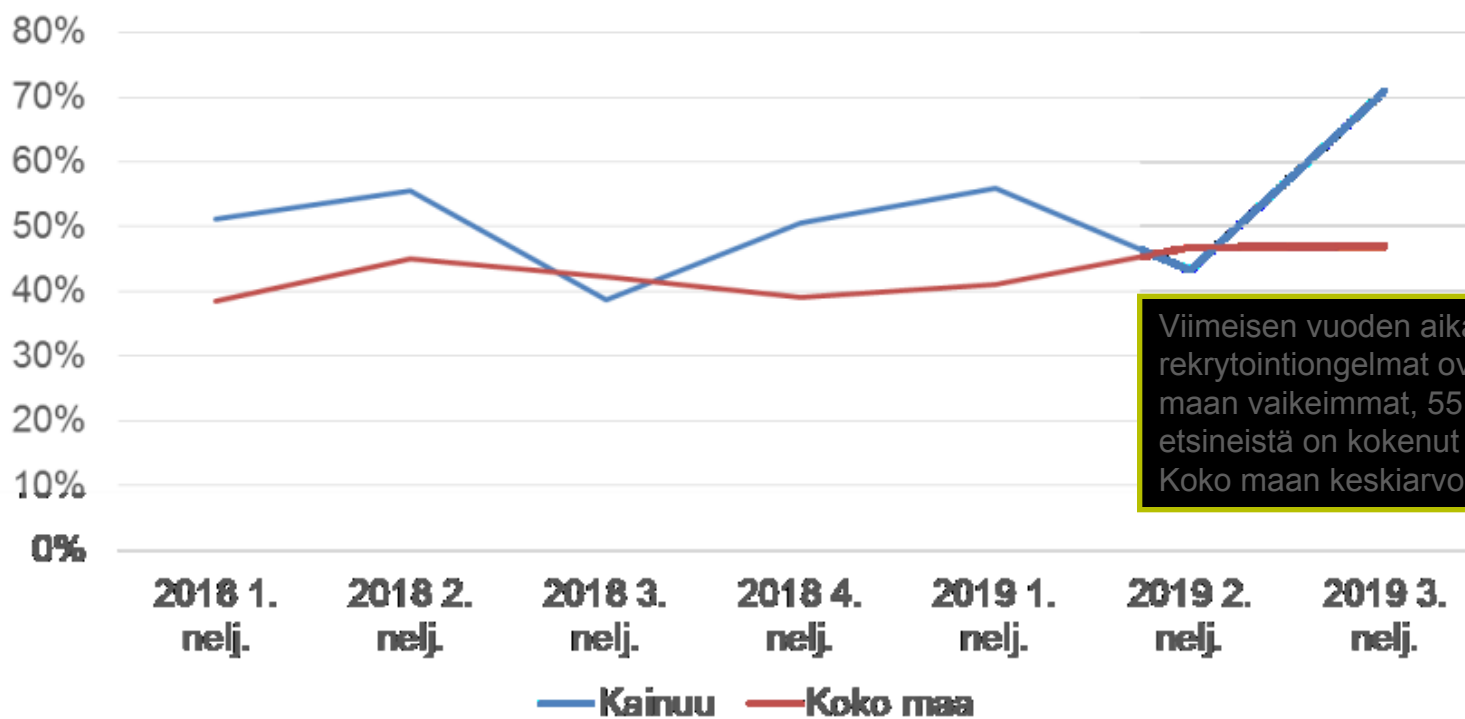

Kainuun ja koko maan työpaikkojen avoinna olon kesto 2018 tammikuu - 2019 lokakuu (Lähde: Kainuun ELY)

Kainuun ja koko maan rekrytointiongelmat 2018 – 2019 III neljännes (Lähde: Kainuun ELY)

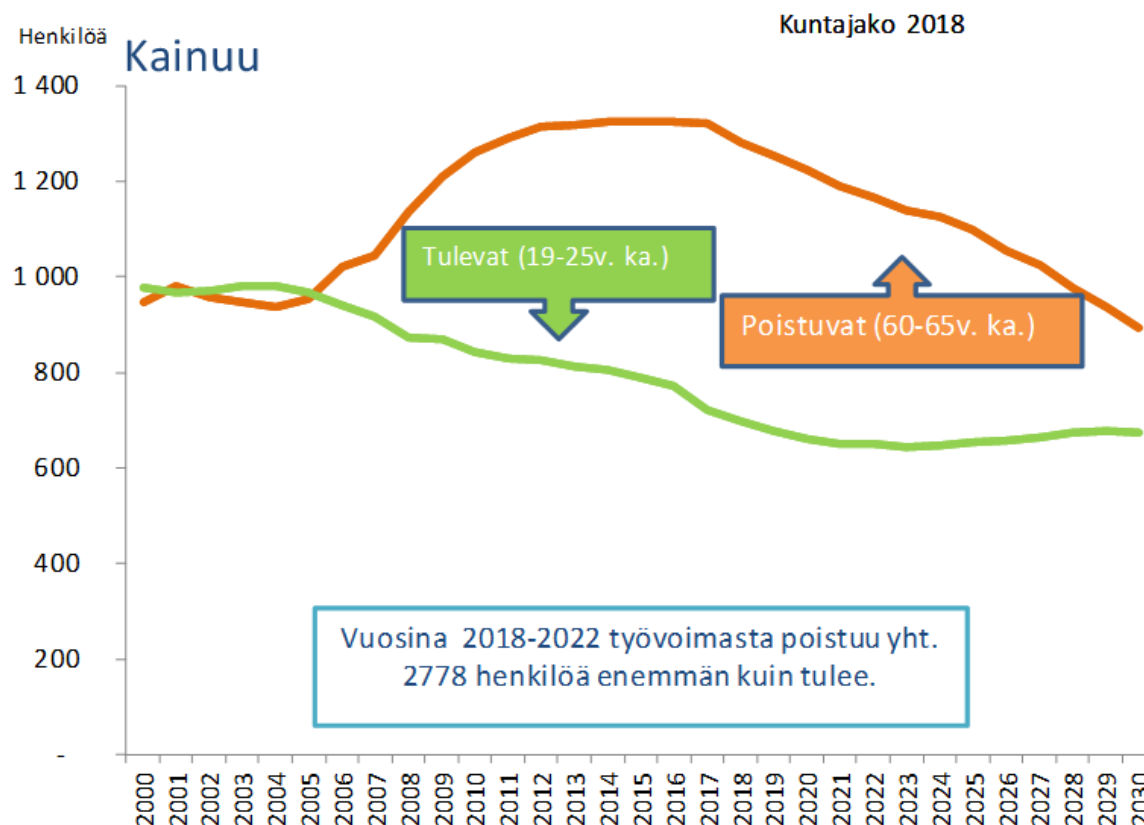

Viimeisen vuoden aikana Kainuun rekrytointiongelmat ovat olleet koko maan vaikeimmat, 55 % työntekijää etsineistä on kokenut rekrytointiongelmia. Koko maan keskiarvo on 44 %.

Työmarkkinoilta poistuvat ja sinne tulevat ikäluokat

Kainuun liitto

Työmarkkinoille tulevat = 19-25 -vuotiaat, ikäluokkien keskiarvo

Työmarkkinoilta poistuvat = 60-65 -vuotiaat, ikäluokkien keskiarvo

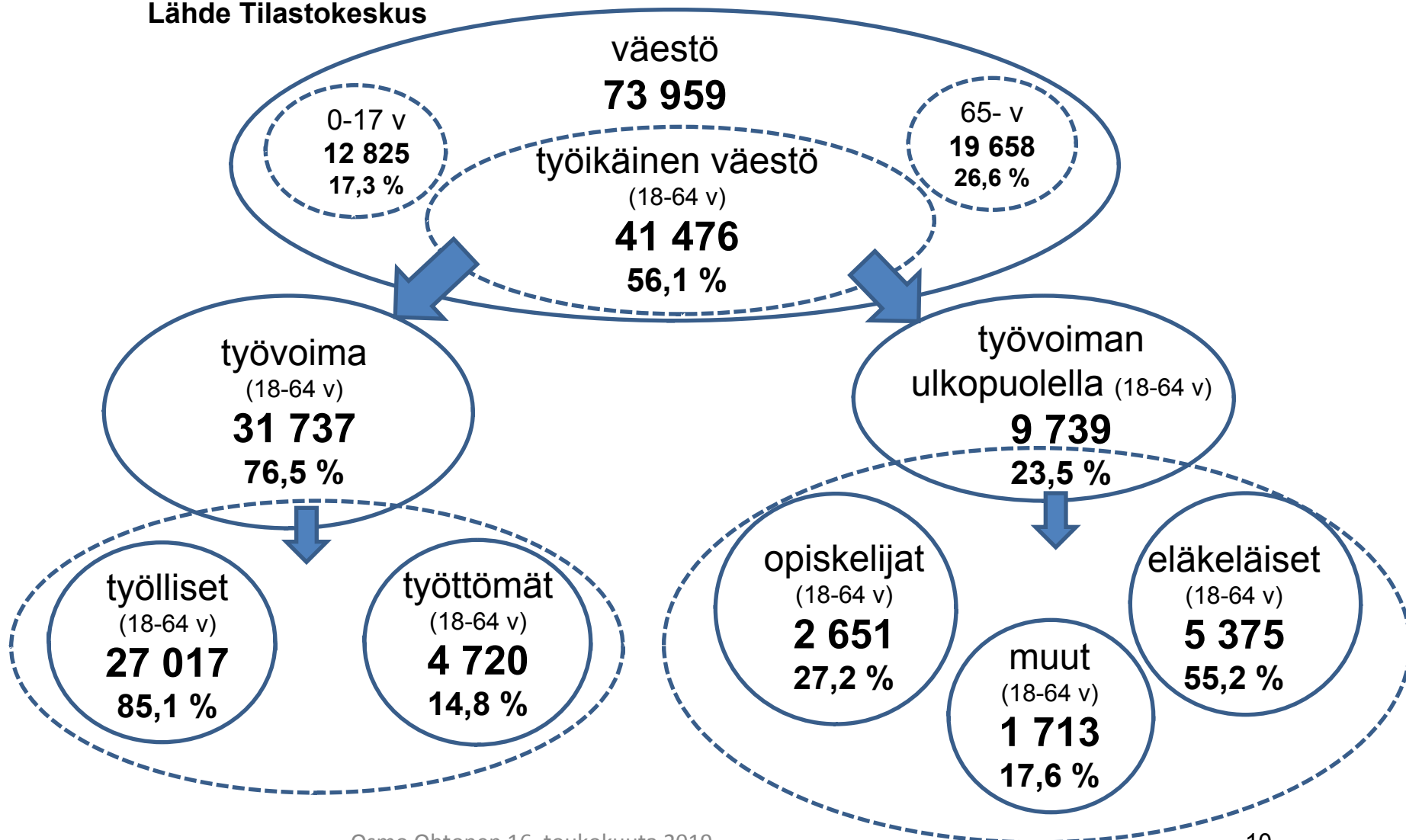
Lähde: Tilasto keskus

FCG 2018

	Poistuvat	Tulevat	Erotus
2000	949	977	-28
2001	982	966	16
2002	957	971	-14
2003	948	982	-34
2004	937	980	-43
2005	956	968	-12
2006	1023	941	82
2007	1046	915	131
2008	1135	874	261
2009	1212	870	342
2010	1262	844	419
2011	1292	829	463
2012	1314	825	489
2013	1320	812	507
2014	1326	807	519
2015	1325	788	537
2016	1324	772	552
2017	1322	721	601
2018	1282	699	584
2019	1254	678	576
2020	1224	662	562
2021	1190	651	539
2022	1168	650	518
2023	1138	643	495
2024	1127	649	478
2025	1100	652	448
2026	1055	657	399
2027	1025	664	362
2028	978	673	306
2029	937	677	260
2030	894	674	220

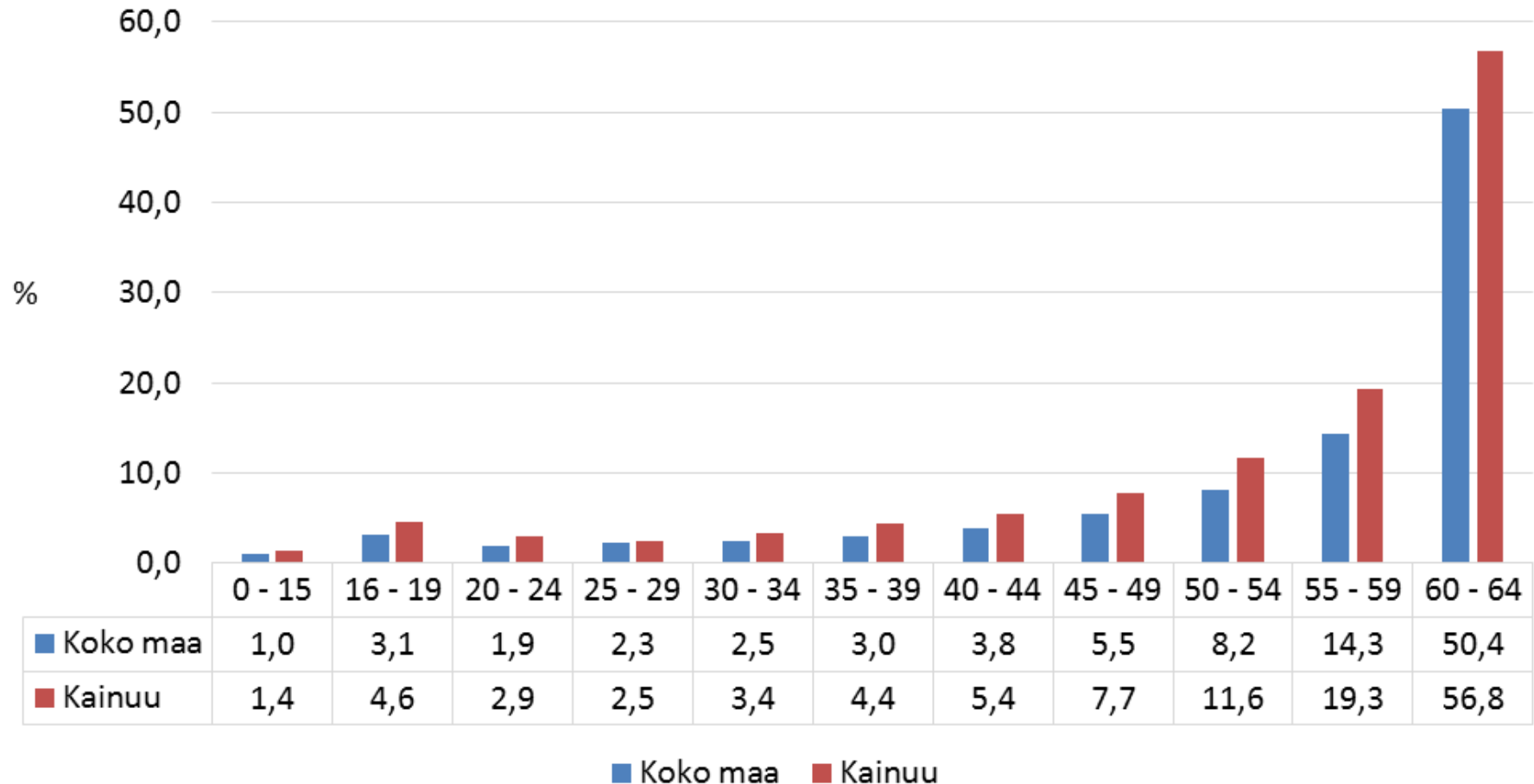
Kainuun väestö ja työvoima 2017

Lähde Tilastokeskus

Työikäiset eläkeläiset 2018

Kainuun siltasopimuksen seuranta

Kainuun liitto

Arvio toimenpiteiden etenemisestä 1/2, **kaikki tp:t yhä relevantteja**

Toimenpide	Toimenpiteiden lkm	Etenee	Odottaa
Kaikki toimenpiteet yht.,	42	34	8
joista mahdollisia uusia toimenpiteitä	27	20	7
Saavutettavuus			
Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet	2	1	1
Mahdolliset uudet toimenpiteet	7	2	5
Saavutettavuus yht.	9	3	6
Koulutus ja osaaminen			
Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet	9	9	0
Mahdolliset uudet toimenpiteet	12	10	2
Koulutus ja osaaminen yht.	21	19	2
TKI-alustojen vahvistaminen			
Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet	0	0	0
Mahdolliset uudet toimenpiteet	1	1	0
TKI-alustojen vahvistaminen yht.	1	1	0

Arvio toimenpiteiden etenemisestä 2/2

Toimenpide	Toimenpiteiden lkm	Etenee	Odottaa
Rekrytoinnin tehostaminen			
Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet	4	4	0
Mahdolliset uudet toimenpiteet	3	3	0
Rekrytoinnin tehostaminen yht.	7	7	0
Kansainvälinen rekrytointi ja työperäinen maahanmuutto			
Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet	0	0	0
Mahdolliset uudet toimenpiteet	3	3	0
Kansainvälinen rekrytointi ja työperäinen maahanmuutto yht.	3	3	0
Tunnettuus, veto- ja pitovoima			
Käynnissä / liikkeelle lähdössä olevat toimenpiteet	0	0	0
Mahdolliset uudet toimenpiteet	1	1	0
Tunnettuus, veto- ja pitovoima yht.	1	1	0

TL 1.2: Teollisten ja palvelualan investointien saaminen Kainuuseen

Kainuun investointinäkymiä

Kainuun liitto

TOTEUTUNEET JA TAVOITTELTAVAT INVESTOINNIT								
Toimiala	Alue	Investointi	Invest. suuruus (M€)	Odotettu liikevaihto (M€/v.)	Lisätyövoiman tarve	Lisätyövoiman tarve rakennusaikana	Väillinen työllistävä vaikutus, työpaikkaa	Aikajänne
Biotalous	Kainuu	Metsänhoito ja puunkorjuu			400			2021
Biotalous	Kuhmo	Woodpolis 2020 puutuoteteollisuusalue		185	60			2020
Biotalous	Kajaani	Pölkky Oy Kajaani Renfrorssin ranta	30					2020-2021
Biotalous	Kajaani	Tehtaan laajennus St1 Renfrorssin ranta	60		20			2020
Biotalous	Paltamo	Tehtaan toteutus (KaiCell Fibers)	900		160	2000	1030	2021
Biotalous	Sotkamo	Luonnontuoteala / marjojen jalostus	5					2019
Uusiutuva energia / tuulivoima	Kajaani	Ilmatar Energy Oy: Piiparinmäki ja Murtomäki	82			200	100	2021
Uusiutuva energia / tuulivoima	Hyrnsalmi	Kivivaara-Peuravaara & Illevara ja Lumivaara	123					2019-2022
Rakentaminen	Kajaani	Kainuun uusi sairaala (osittain puurakennus)	159			200		2018-2020
Rakentaminen	Suomussalmi	Infra: junarata, terminaalirakennus	80					2020-2022
Rakentaminen	Kajaani	Sammonkaari -korttelihanke	35					2018-2022
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Silver: invest. rikastusprosessi, malmitutkimus	20					2020-2025
Kaivannaistoiminta	Kajaani	Otanmäki-kaivoksen avaaminen	150		400			2020-2025
Kaivannaistoiminta	Kajaani	Otanmäki kaivos: ilmeniitin talteenotto (kiertot.)	20		25	50		2020-2022
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Uraanin talteenotto (Terrafame)	10	10	30		50	2020-2023
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Akkukemikaalitehdas (Terrafame)	240	200	150	600		2020
Kaivannaistoiminta	Sotkamo	Tuotannon lisääminen	75					2020-2023
Kaivannaistoiminta	Ristijärvi	Kiviteollisuus (RG Stone)	3					2020-2022
Kaivannaistoiminta	Suomussalmi	Tulikivi talkkikaivos	50					2020-2021
Teknoliateollisuus/Metalliklusteri	Kajaani	Toimeksiannot koti- ja ulkomaille (Transtech)		700	150			2018 -
Teknoliateollisuus	Kajaani	Pelialan investoinnit (Critical Force ym.)	10		50			2018-2021
Informaatio ja viestintä	Kainuu	Uudet tietoliikenneyhteydet (Koillisväylä)	21,5					2020-2021
Informaatio ja viestintä	Kajaani	CSC Data Center (EuroHPC / Puhti /Lumi)	244,1		20	200		2019-2021
Informaatio ja viestintä	Kajaani	Data Center business ecosystem	10					2020-2023
Matkailuklusteri	Puolanka	Paljakka	34,8		5			2020-2023
Matkailuklusteri	Hyrnsalmi	Ukkohalla	6					2020-2025
Matkailuklusteri	Sotkamo	Vuokatti Areena	8					2019-2020
Matkailuklusteri	Kainuu	Muut matkailuinvestoinnit matkailurakent.	95			100		2020-2025
		Yhteensä	2471,4		1470	3350	1180	

Aluetalousvaikutukset

	Rakentamisajan vaikutukset 2 vuotta yhteensä*		Tuotannon aikaiset vaikutukset*		
	Kainuu	Suomi	Kainuu	Suomi	
Kokonaistuotos	310	1400	720	965	M€
BKT:ta kasvattava arvonlisäys	109	600	291	387	M€
Työpaikat	1500	6400	1190	1950	Henkilötyövuotta
Palkkatulot	68	273	65		M€
Palkkaverot	10	60			M€
Vaikutus kuntatalouteen	10		9,5		M€
Vaikutus metsätalouteen			352		Työpaikkaa

*Rakentamisen ajan vaikutukset 2 vuotta yhteensä, tuotannon aikaiset vaikutukset vuodessa

Lähde: Pöyry Finland Oy, KaiCell Fibers Oy:n biojalostamon taloudellisten vaikutusten arviointiraportti (2019)

TL 1.3: Yritysten määrän, kasvun ja viennin lisääntyminen sekä tuotannon jalostusarvon nousu

Kainuun liitto

MAAKUNNAN KEHITYKSEN INDIKAATTORIT					TAVOITELTAVA KEHITYS				Koko maa 2018 (tai viimeisin tieto)
	2012	2014	2016	2018 (tai viimeisin tieto)	2020	2025	2030	2035	
Alueiden talous ja kilpailukyky									
Työpaikat (lkm) ¹	28 778	26 758	27 415	27 184 (2017)	27 299	29 199	29 209	29 844	2 327 730 (2017)
BKT/asukas (eur) ³	27 031,4	27 160	28 777	31 1667 (2017)	Kasvaa nopeammin kuin maassa keskimäärin				40 991 (2017)
Arvonlisäys, brutto perushintaan (milj. euroa), edellisen v. hinnoin ¹	1 785,80	1 747	1 861	2047	1 867	1 934	2 017	2 073	187 067
Vienti (milj. euroa) ²	138 (v.2013)	144	211	435	210	220	230	240	63 688
Vientiyrietykset (lkm)* ²	99 (v.2013)	104	91	103	120	140	160	180	18 776
Yrityskanta (lkm) ³	3 768	3 973	3942	3926	4 200	4 300	4 400	4 500	395 066
Kasvuyritykset (lkm). Väh. 3 henk. työllistävät, 10 % kasvu ¹	87 (v.2010-13)	59 (v.2011-14)	57 (v. 2013-2016)	69 (v.2014-2017)	80	100	110	120	7 843 (v.2014-17)
Tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot (euroa/asukas) ¹	339,6	272	282	412	Saavutetaan puolet koko maan tasosta				1 167
Väestö ja työmarkkinatilanne									
Väkiluku 31.12.2016 ¹	77 435	76 119	74 803	73 061	74 585	74 729	74 825	75 379	5 517 919
Kokonaisnettomuutto (henkeä, mkl. siirtolaisuus) ¹	-289	-422	-166	-422	300	1 000	1 200	2 000	11 965
Taloudellinen huoltosuhte ¹	1,65	1,79	1,72	1,71 (2017)	1,64	1,56	1,60	1,55	1,37 (2017)
Työvoima (henkeä) ¹	34 231	33 822	32 673	32 067 (2017)	31 339	30 360	30 080	30 936	2 624 226
Työllisyysaste (työlliset 15-64 v.sta, %) ³	63	61,1	63,7 (2017)	64,5 (m:64,0/n:65,0)	66,1	70,7	71,9	72,2	71,7 (m:72,7/n:70,6)
Työttömyysaste (15-64 v.,%) ¹	11,4	16,9	10,4	11,3	9,9	4,0	4,2	4,5	9,7
Nuorisotyöttömyys (15-24 v. työttömyysaste) ⁴	20,7	34,4	14,4	16,3	14,0	12,0	10,0	10,0	17,0
Pitkäaikaistyöttömyys (% -osuus kaikista työttömistä) ⁴	20,4	26,0	32,0	23,5	20	15	15	15	29,8
Hyvinvointi ja sosiaalinen osallisuus									
Koulutusaste: tutkinnon suorittaneiden osuus ¹	67	69	70	71 (2017)	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				72 (2017)
Koulutusaste: korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus ¹	22	23	24	24 (2017)	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				31 (2017)
Ei tutkintoa peruskoulun jälkeen 25-29-v.sta (%) ¹	12	12	12	11 (2017)	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				16
Elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus (%) ⁵	50,9 (m: 51,2 / n: 50,5) (v. 2013-2015)			55,3 (m:54,2/n:56,3)	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				60,1 (m:58,3/n:61,8)
Työkykyensä heikentyneeksi (enint. 7/10) arvioivien osuus (%) ⁵	31,7 (m: 34,7 / n: 28,4) (v. 2013-2015)			..	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				26,8 (m: 29,0 / n: 24,6)
Niiden osuus, jotka uskovat etteivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikänsä saakka (%) ⁵	33,4 (m: 34,8 / n: 32,0) (v. 2013-2015)			..	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				26,8 (m: 27,4 / n: 26,2)
Aktiivisesti osallistuvien osuus (%) ⁵	23,8 (m: 23,7 / n: 23,9) (v. 2013-2015)			24,8 (m:20,1/n:29,4)	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				27,7 (m: 26,8 / n: 28,6)
Itsensä onnelliseksi kokevien osuus (%) ⁵	52,2 (m: 51,1 / n: 53,4) (v. 2013-2015)			..	Nostetaan tasoa				50,1 (m: 49,6 / n: 50,5)
Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus (%) ⁵	..	91,6 (m:89,5/n:93,4)	..	92,6 (m:94,6/n:90,5) (2015)	Säilytetään etumatka koko maan tilanteeseen				91,2 (m:90,9/n:91,5) (2015)
Kansantauti-indeksi ⁶	128,2	127,9	126,2	124,4	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				100
Sairastavuusindeksi ⁶	120,9	121,1	120,2	119,1	Saavutetaan koko maan keskiarvotaso				100
Vähihiilinen talous ja ympäristön kestävä kehitys									
Uusiutuvan energian osuus energiankulutuksesta (%) ⁷	61,6	64,8	48,7	54,7	65	70	75	80	37
Fosforikuormitus vesistöihin (teollisuus ja yhdyskunnat) (kg/vuosi) ⁸	6 115	4 501	5238 (v. 2015)	..	Vähennetään kuormitusta				..
Typpikuormitus vesistöihin (teollisuus ja yhdyskunnat) (kg/vuosi) ⁸	322 642	277 075	280 500	..	Vähennetään kuormitusta				..

Yritykset: pienyritysten osuus: 81%; henkilöstöstä 25%; liikevaihdosta 17 %

Kainuun liitto

Aloittaneet ja lopettaneet yritykset ja yrityskanta Kainuussa 2014-2018 (Yritysrekisteri Tilastokeskus)

Vuosi	Aloittaneet	Lopettaneet	Netto	Yrityskanta
2014	251	302	-51	3973
2016	263	243	20	3942
2018	283	174	109	3926

Pienyritysten rakenne Kainuussa 2017	Pien-yritysten lkm	Kaikkien yritysten lkm	Pien-yritysten osuus %	Pien-yritysten henkilöstö	Kaikkien yritysten henkilöstömäärä	Pien-yritysten henkilöstön osuus %	Pien-yritysten liikevaihto M€	Kaikkien yritysten liikevaihto M€	Pien-yritysten liikevaihdon osuus %
Kaikki toimialat yhteensä	2392	3072	77,9	3324	13711	24,25	422	2673	15,77
Teollisuus yht.	232	329	70,5	323	3071	10,52	43	882	4,93
Rakentaminen	355	442	80,3	574	1760	32,64	71	310	22,97
Kauppa yht.	384	551	69,7	573	2360	24,30	101	805	12,54
Tukku- ja autokauppa	168	228	73,7	223	800	27,93	40	296	13,46
Vähittäiskauppa	216	324	66,7	350	1560	22,44	61	509	12,01
Muut palvelut	1421	1764	80,6	1853	6521	28,42	206	677	30,43

Kainuun avainluvut

73 061

Kainuun väkiluku
2018

2 172

Yritysten liikevaihto
M€
2017

32 067

Työvoima
2017

3 050

Yritysten
toimipaikkojen lkm
2017

27 415

Työpaikat
2016

11 269

Yritysten
henkilöstön lkm
2017

28 596

BKT/as.
2016

64,4

Vientiyritysten
liikevaihto M€
2017

Kainuun liitto

Yritysten kehitys 10 v. ajalla:

- Toimipaikkojen lkm pysynyt suunnilleen samana
- Liikevaihto kasvanut korkeimpaan lukemaan
- Vientiyritysten liikevaihto ennätyslukemissa
- Henkilöstömäärät nousseet v. 2015 notkahduksen jälkeen

Kainuun päätoimialaklustereiden liikevaihto (M€) 2018

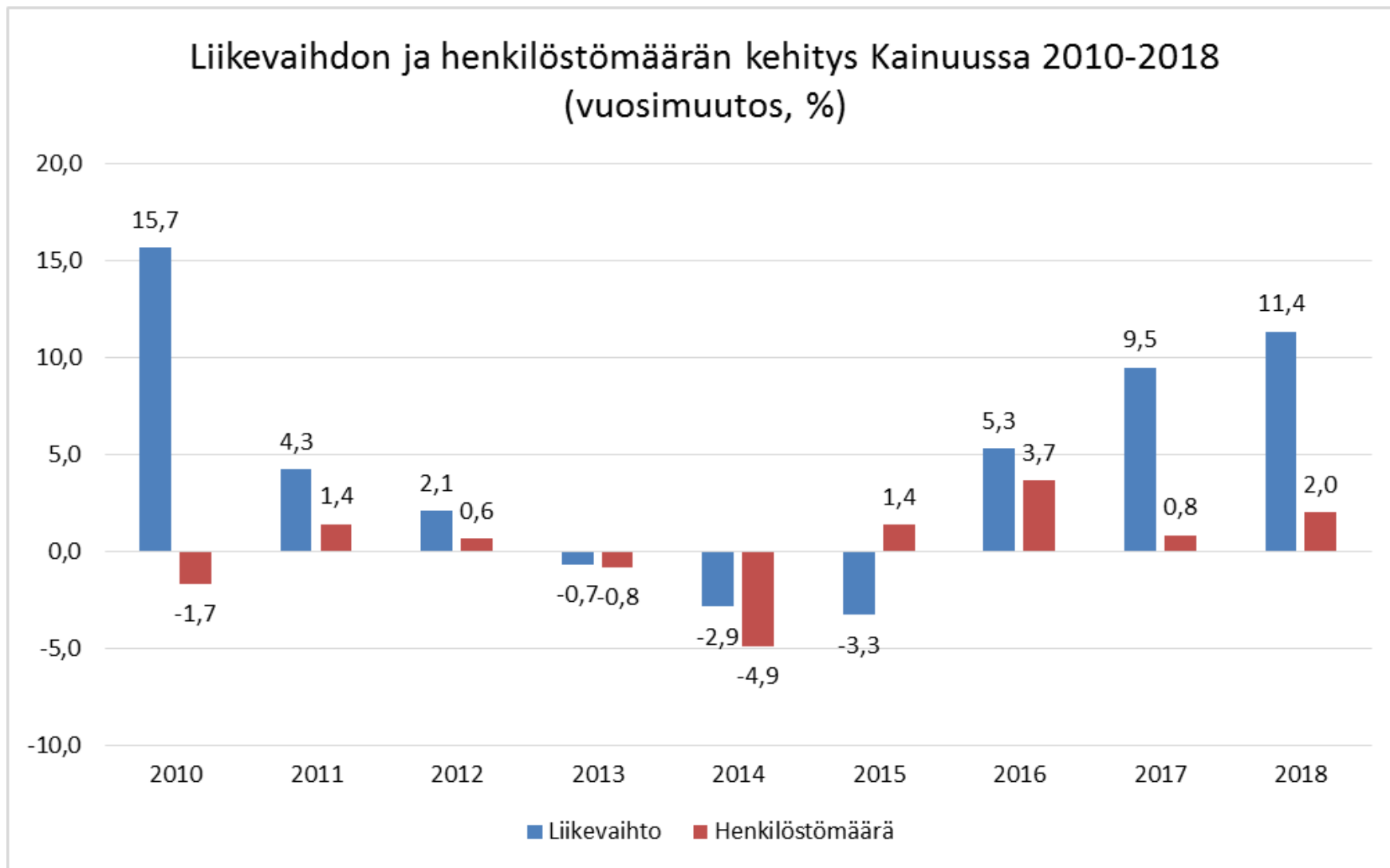
Kainuun liitto 2019, Tilastokeskuksen asiakaskohtainen suhdannepalvelu

KAINUU ON POSITIIVISEN RAKENNEMUUTOKSEN ALUE

Kainuun aluetalouden kehitys on ollut kolmen viime vuoden ajan erityisen myönteinen:

- *Vuosina 2017 ja 2018 yritysten liikevaihto ja henkilöstömäärä kasvoivat lähes kaikilla toimialoilla Kainuussa ->*
<http://kuiskintaa.fi/kaivannais-seka-metsa-ja-puuala-karjessa-myos-matkailu-seka-ict-ja-elektroniikka-vahvassa-vedossa/>
- *Kainuun työttömyys on laskenut yhtäjaksoisesti yli neljä vuotta (elokuusta 2015) ->*
<https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/37300507/Syyskuu+2019.pdf/0107929d-af3a-402d-8b59-c10f4440d714>

- **TL 1.4: Kainuuseen eri toimialojen veturiyrityksiä ja toimialavetureita julkiselle sektorille ja näiden ympärille liiketoimintaekosysteemejä ja osaamiskeskittymiä**
- Sanallinen arvio toimialavetureiden saamisesta Kainuuseen sekä liiketoimintaekosysteemien ja osaamiskeskittymien kehittämisestä
-
- **TL 1.5: Kainuun koulutustarjonnan monipuolistuminen**
- Kokonaiskuva Kainuussa annettavasta tutkintokoulutuksesta
- Koulutustarjonnan eri muodot
-
- **TL 1.6: Yritysten omistajanvaihdosten onnistuminen** (maatilat ja muut yritykset)
- Omistajanvaihdosten määrät (maatilat ja muut yritykset)
-
- **TL 1.7: Alueen yritysten tuottavuuden ja henkilöstön osaamisen kasvaminen**
- Koulutettujen määrä
-
- **TL 1.8: Kainuun älykkään erikoistumisen valinnat**
- (Sanallinen arvio)

TL 1.9: Kainuun elinkeinojen kärjet suhdannetiedot

Toimialaklustereiden kehitystrendit 2018

Biotalous

 +8,6 % liikevaihto (552,2 M€)
 +6,0% henkilöstömäärä (2171)

Kaivannaistoiminta

 +32,7 % liikevaihto (399,0 M€)
 -2,3 % henkilöstömäärä (1032)

Metsä- ja puuklusteri

 +21,1 % liikevaihto (238,0 M€)
 +9,1 % henkilöstömäärä (1080)

Energiaklusteri

 -1,6 % liikevaihto (225,8 M€)
 +8,8 % henkilöstömäärä (181)

ICT- ja elektroniikkaklusteri

 +5,9 % liikevaihto (160,0 M€)
 +9,4 % henkilöstömäärä (1394)

Matkailuklusteri

 +6,0 % liikevaihto (143,3 M€)
 +9,3 % henkilöstömäärä (1611)

Metalliklusteri

 -11,9 % liikevaihto (134,3 M€)
 +1,6 % henkilöstömäärä (742)

Eiintarvikeklusteri

 +1,4 % liikevaihto (48,3 M€)
 +3,6 % henkilöstömäärä (393)

- **TL 2.1. Saavutettavuus ja TL 2.2: Elinkeinoja tukeva kestävä aluerakenne, ilmastovastuullisuus, toimivat palvelut**
- Kansalaisten tyytyväisyys liikenteeseen, raskasliikenne (PP Ely)
- Tietoliikenteellinen saavutettavuus –tilastot
- (Sanallinen arvio)
-
- **TL 3.1 Kansainvälistyminen**
- kv-opiskelijoiden määrä ja yhteydet Kainuun työnantajiin, (Sanallinen arvio)
- matkailu: rekisteröidyt kv. yöpymiset
- kv investoinnit
-
- **TL 4: Hyvinvoinnin vahvistaminen**
- *Alueellisesta hyvinvointiraportista oleellisimmat mittarit*
-
- **TL 5: Positiivinen maakuntakuva**
- matkailijoiden määrä: rekisteröidyt kotimaiset ja kv. yöpymiset
- koulutuksen hakijamäärät
- muuttotase